

Museu de Montserrat

Pintor i gravador barceloní, va ser mestre i referent de tota una generació d'artistes; l'obra donada és una de les més destacades que va realitzar

Regal de Nadal per al Museu de Montserrat: un oli de Simó Gómez

Amb l'obra *¡Viva la Pepa!* es consolida el discurs museogràfic tot reforçant la secció dedicada a la pintura catalana del realisme

Montserrat, 22 de desembre de 2016. El Museu de Montserrat (MDM) ha rebut l'oli *¡Viva la Pepa!* (155 x 95 cm), del pintor barceloní Simó Gómez Polo (1845-1880), que ha donat la família de Jaume Domènech Trinchant. Aquesta obra, que ja es pot veure a l'exposició permanent del MDM, és una de les darreres obres pintades per Simó Gómez, l'any 1879, a les acaballes de la seva vida, truncada quan només tenia 35 anys a causa d'un atac epilèptic, el 1880.

Amb aquest oli, el Museu de Montserrat consolida el seu discurs museogràfic tot reforçant la secció dedicada a la pintura catalana del realisme. D'aquesta manera, després de trobar-se en mans privades durant anys, l'obra *¡Viva la Pepa!* de Simó Gómez, mestre i referent de tota una generació d'artistes, torna a ser visible a ulls del gran públic i esdevé una prova més de la necessitat de recuperar i estudiar amb profunditat aquest període tan interessant però alhora tan poc tractat per la nostra història de l'art.

La publicació de l'època *La Il·lustració Catalana* fa referència al quadre arran d'una exposició celebrada a la Sala Parés en el seu honor i memòria. Es tracta, segurament, de la mostra celebrada durant el mes de maig de l'any 1880, on exposava aquest quadre entre altres obres del pintor i d'altres artistes del seu cercle, amb l'objectiu de recaptar fons per a la vídua i el fill del pintor, Enric Gómez Font. Possiblement, ja aleshores l'obra *¡Viva la Pepa!* va ser adquirida pel Sr. Bofill, el seu primer propietari, el nom del qual apareix escrit al dors de l'obra. L'any 1891 Bofill la va prestar per a ser exposada a l'Exposició Nacional de Belles Arts. Anys més tard, com ja afirma Feliu Elias al llibre *Simó Gómez. Història verídica d'un pintor del Poble Sec* (1913), Bofill la va deixar en herència a Isidre Bonsoms, col·leccionista i bibliòfil. De fet, l'any 1923 Elias situa aquesta obra a la finca que Bonsoms tenia a la Cartoixa de Valldemossa (Mallorca), llegat a la seva vídua. Després d'aquesta data es perd completament la pista, però la memòria d'aquest quadre entre les millors obres de Simó Gómez es va mantenir inalterada al llarg d'un segle. Francesc Fontbona l'esmenta i la reproduïx en color en *La Història de l'Art Català*, d'Edicions 62 (volum VI, 1983), quan l'obra ja era a mans de la família donant. Jaume Domènech Trinchant l'havia adquirit l'any 1982 a la Sala Vayreda de Barcelona.

Sense cap mena de dubte, es tracta d'una de les obres més destacades de Simó Gómez, com assegura l'historiador de l'art Bernat Puigdollers, del MDM. "Així ho afirmava en repetides

ocasions Feliu Elias. És també una de les poques teles de gran format que va pintar l'autor i de les més complexes pel que fa a composició. En són bona prova dos esbossos preparatoris. L'un és una tela que ens mostra un primer estat del conjunt del quadre; aquesta formava part de la col·lecció dels germans Junyer Vidal, que l'havien adquirit a l'industrial tèxtil Ricard Borrell i Pujadas, famós pel seu gènere de seda. Malgrat tractar-se d'un esbós, es poden veure totes les figures ben treballades i amb una composició gairebé idèntica a la definitiva. Tots els elements del quadre apareixen ja en aquesta primera nota, encara que en l'obra final el pintor excel·leix encara més en l'execució. La principal diferència es troba en la figura situada a l'extrem dret del quadre. A l'esbós, observa atentament el personatge femení central mentre que en la peça definitiva, amb els ulls mig tancats, escolta atentament el so de la música. Feliu Elias, per altra banda, apunta que hi ha també un canvi en el model. En el primer esbós la figura que hi apareix no s'ha pogut identificar amb cap dels seus models però, en canvi, en l'obra acabada es tracta clarament de Passos, deixeble del pintor”.

“L'altre esbós preparatori del qual tenim constància –apunta Bernat Puigdollers- es trobava en la col·lecció del pianista Carles Gumersind Vidiella, amic personal de Simó Gómez i propietari d'un bon nombre d'obres seves, algunes d'elles conservades avui en dia al Museu Nacional d'Art de Catalunya per donació de la seva vídua. En aquesta tela només s'hi veu representada la figura situada a l'angle superior esquerre per a la qual serví de model Francisco Gómez Soler, deixeble de Simó Gómez. Es tracta de la figura que està tocant un instrument, motiu pel qual aquest esbós s'ha titulat sovint *El noi de la trompa*. Aquest petit quadre va ser exposat juntament amb *¡Viva la Pepa!* a l'Exposició Nacional de Belles Arts de 1891 i, juntament amb l'altre esbós, a l'exposició d'homenatge que va organitzar la Sala Parés l'any 1948”.

El quadre del Museu de Montserrat ha rebut diversos noms al llarg dels anys. Feliu Elias afirma que també se l'ha anomenat *Sexteto* i, fins i tot, apareix publicat –encara que només en una sola ocasió– al *Diari de Barcelona* com *¡Viva la Zambra!*. Tanmateix, el títol que ha tingut més fortuna i ha calat definitivament és amb el que avui es presenta: *¡Viva la Pepa!* Algú ha relacionat aquest títol amb la constitució espanyola de 1812, coneguda popularment amb aquest nom. Tot i així, no es creu –ni per la temàtica del quadre ni per la distància en el temps– que aquesta obra de Simó Gómez tingui cap mena de relació amb la Constitució de Cadis. Representa una escena popular i festiva que s'allunya una mica del sever realisme imperant en tota l'obra de Gómez i l'apropa cap a la pintura anecdòtica aleshores en voga. Tot i així, encara es pot veure amb claredat l'admiració de l'autor per la pintura barroca espanyola.

Gómez va utilitzar per a aquest quadre dues models que ja havien format part d'altres quadres. La figura central, una gitana mestissa del barri de Poble Sec, ja havia servit de model en els quadres *Terzzeto* i *Poncelleta*. Sembla ser que, tant ella com l'altra noia que l'acompanya en aquesta tela, eren habituals de les festes nocturnes que sovintejava Simó Gómez. Segons s'explica, era habitual trobar-lo a *La Baldufa*, al *Gavilán* o al *Casino Hortelanense*, a la porta del qual hi penjava un cartell advertint: “Prohibida la entrada a las personas honradas”. Tot plegat, el quadre *¡Viva la Pepa!* és prou significatiu de la vida bohèmia que practicava el pintor. Pel que fa a la resta de personatges, se serveix dels seus quatre deixebles principals. D'esquerra a dreta, s'hi poden veure Cristòfor Alandí, Francesc Gómez Soler, Joan Brull i Josep de Passos. Els colors, segurament més vius que els que habitualment domina l'obra de Gómez, destaquen –en paraules de Feliu Elias– “no solament en el matisat, que aquí ja no queda ofegat pel sintetisme monocrom del acabat, sinó pel colorisme de composició, il·luminat i enjoiat amb grans taques clares i gaies de colors tendres entonats sàviament en l'habitual harmonia calenta i neutra que domina [el pintor]”.